

94842 - Hayır fonlarının mallarına zekat yoktur

Soru

Bizler, muhtaç kimselere yardım etmek ve borç isteyen kimselere borç vermek için topladığımız malları hayır fonunda biriktiriyoruz.Şimdi bu fonda büyük miktarda para birikmiş durumdadır. Bu birikmiş paraya zekat gerekir mi?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Muhtaç kimselere borç olarak vermek veya başlarına birtakım olaylar gelen muhtaç kimselere yardım etmek amacıyla hayır fonuna konulan mala zekat gerekmez. Çünkü bu mal, belirli bir şahsın sahip olduğu bir mal değildir. Bu mal, zekat gerekmeyen vakfedilen mallar gibidir.

İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu âlimlerine:

"Kabilelerden birisi, (bir fon oluşturup) bu fonda bir miktar para oluşturdular ve bu parayı, bu kabile mensuplarından birisine kan parası (diyet) gerektiğinde onu kullanmaya tahsis ettiler. Fonda biriken parayla ticaret yaptılar.Ticaretten elde edilen kârı da bu amaç için kullanmaya tahsis ettiler. Buna göre bu paraya zekat gerekir mi? Gerekmez mi? Fonda biriken parayla ticaret yapılmazsa, ona zekat gerekir mi? Gerekmez mi? Yine aynı kabilenin, altın ve gümüş gibi mallarının zekatını bu fona ödeme (aktarma) hakları var mıdır?" diye sorulmuş, bunun üzerine komisyon âlimleri şöyle cevap vermişlerdir:

"Durum zikredildiği gibi ise, ister dondurulmuş (kullanılmamış) para olsun, isterse onunla ticaret yapılan para olsun, vakıf hükmünde olduğu için zikredilen bu mala zekat yoktur.Ne fakirlere, ne de zekat verilmesi gereken diğer sınıflardan birisine tahsis edildiği için bu maldan zekat vermek câiz değildir." İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu Fetvâları, c: 8, s: 291

Yine İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu âlimlerine:

"Kan parası (diyet) ve bunun gibi bazı işlerde ihtiyaçların giderilmesi için kabile mensupları tarafından bir miktar para ile bir fon oluşturuldu. Sonra bu para ile kar-zarar ortaklığına dayalı İslâmî bir şirket oluşturuldu. Bu paraya zekat gerekir mi? Gerekmez mi? " diye sorulmuş, bunun üzerine komisyon şöyle cevap vermiştir:

"Durum zikrediliği gibi ise ve fon için bağışta bulunulan bu para, kendilerinden para toplanan kimselere geri dönmüyorsa ve bu proje başarısız olduğu takdirde toplanan para hayır yollarına harcanacaksa, bu paraya zekat gerekmez. Yok eğer bu paralar, proje başarısız olduğu takdirde kendilerinden toplanan kimselere dönecekse, kendisinden para toplanan herkesin, payına göre ve paranın üzerinden bir yıl geçmişse, ona zekat gerekir."

İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu Fetvâları, c: 8, s: 296

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin-, bir köy halkının her ay bir miktar para vererek ortaklaşa oluşturdukları ve toplanan malların, trafik kazası, diyet ve evlenme ihtiyacı olan kimseye borç vermek gibi yardım konularında kullanılacak fon hakkında sorulduğunda o şöyle demiştir:

"Bu fonun mallarına zekat gerekmez. Çünkü bu mallar, fona üye olan kimselerin mülkiyetlerinden çıkmıştır. Dolayısıyla bu malların belirli bir sahibi yoktur. Belirli bir sahibi olmadığı için de bu malın zekatı yoktur."

Mecmû' Fetâvâ İbn-i Useymîn, c: 18, s: 184